

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Narodi širom sveta hočejo
mir, ne pa vojno

LETNIK VI

CELOVEC, V SREDO, 14. III. 1951

STEV. 20 (389)

Minister Hurdes odgovarja na provokacije
VdU-ja

Provokatorski zahtevi VdU-jevskih zastopnikov v parlamentu, ki so zahtevali ukinitve dvojezičnega pouka na šolah južnega dela Koroške, smo v našem listu že poročali. Kakor znano so postavili zahtevo, da zvezno ministrstvo za pouk nemudoma razveljavi „protipravno“ odredbo o dvojezičnih šolah iz leta 1945 in vzpostavi najkasneje do 1. aprila tega leta tako stanje na ljudskih, glavnih in srednjih šolah južne Koroške, ki bo odgovarjalo določbam ustavnega zakona.

Brez dvoma pa pomeni višek ironije, da se prav VdU sklicuje na določbe ustave in zakonov, tisti VdU, v katerem so našli zatočišče tisti, ki za časa nacističnega barbarstva niso poznali nobene ustave in se niso ravnali po nobenih zakonih, ko so uresničevali zapoved svojega firerja: Macht mir das Land deutsch! Prav tako pa je tudi zelo značilno za današnje razmere v Avstriji, da so prav ti VdU-jevci prisilili zvezno vlado, da zavzame stališče do tega vprašanja.

Gotovo ni treba še nadalje in bolj podrobno razčlenjevati ultimatske zahteve VdU-jevcev, kajti njihova hlinjena zaskrbljenost nad rešitvijo šolskega vprašanja pri nas na Koroškem ničesar nima skupnega z resničnimi prizadevanji za pravično in demokratično ureditev vprašanja, ki je življenjskega pomena tako za nas koroške Slovence, kakor tudi za sodeležane nemškega jezika. Tukaj gre spet le za nov poizkus netenja sovraštva in razpihovanja šovinistične nebrzdanosti, ker bivšim nacistom in pangermanskim nacionalistom, ki so očitno prespali zadnja leta, nikakor ne gre v glavo, da se je položaj na Koroškem in v Avstriji precej spremenil in da je odklenkalo raznim rogoviležem ter šovinističnim hujskačem. Ker pa tega nočejo ali pa tudi ne morejo razumeti, se zatekajo spet k starim dokaj znanim metodam svojih prednikov in duhovnih očetov, da bi tako ustvarili ugodna tla za svoje temne naklepe.

Stara resnica nas uči: „Po njihovih dejanjih jih boste spoznali!“ In prebivalstvo Koroške — ne glede na narodnost — je res spoznalo pravi značaj vseh tistih, ki se skrivajo pod nedolžnim imenom „Zveza neodvisnih“. Zato bodo ostala tudi vsa njihova prizadevanja brezuspešna, kajti demokratično prebivalstvo obeh narodnosti si ničesar ne želi bolj iskreno kot mir v deželi, prijateljsko sožitje brez vsake šovinistične nebrzdanosti, iskreno sodelovanje brez zapostavljanja in izkoriščanja. To je prišlo do izraza tudi ob priložnosti, ko so maloštevilni koroški VdU-jevci hoteli preplavati naše vasi s provokator-

skimi in hujskaškimi prireditvami proti sedanjim šolskim ureditvam na Koroškem. Takrat jim je koroško prebivalstvo, brez ozira na to, ali govori slovensko ali nemško, nedvomno odgovorilo, da se ne pusti več zlorabljeni za hujskanje enega proti drugemu, marveč hoče složno delati v dobrobit sebe in svoje ožje domovine.

Zato pa je tem manj razumljivo, da je zvezni minister za pouk smatral za potrebno, da odgovori tem izzivcem, medtem ko še vedno ne čuti potrebe, da bi končno enkrat odgovoril na enodušno zahtevo slovenskega

prebivalstva na Koroškem, ki je preko svojih političnih in stanovskih organizacij ne gleda političnih in stanovskih organizacij ne glede tako slovenskih srednjih šol kot slovenske kmetijske šole.

Kljub splošni zameglitvi vprašanja pa je moral minister dr. Hurdes v svojem odgovoru le priznati, da šolske odredbe iz leta 1945 tudi ustavno sodišče ne more spremeniti, saj so jo podpisale vse tri politične stranke na Koroškem, in da tudi toliko propagirana „pravica staršev“ nima nobene zakonite podlage.

Adenauer zavezniški komisiji

Zapadnonemški zvezni kancler dr. Adenauer je poslal v imenu zapadnonemške zvezne vlade visoki zavezniški komisiji noto, v kateri pozdravlja namen zapadnih sil, ki hočejo na konferenci namestnikov zunanjih ministrov štirih velesil v Parizu razpravljati tudi o globljih vzrokih sedanje mednarodne napetosti. V noti izražajo tudi soglasje z zapadnimi silami, ki trdijo, da ni samo nemško vprašanje vzrok za nasprotja med Zapadom in Vzhodom.

Glede nemškega vprašanja pa izjavlja zapadnonemška vlada v svoji noti, da do ureditve ne more priti, brez da bi to odobrilo tudi nemško ljudstvo. Enotnost Nemčije bi bilo po mnenju zapadnonemške vlade mogoče doseči le s svobodnimi volitvami po vsej Nemčiji, ki naj bi bile tajne, splošne in svobodne ter bi na njih izvolili nemški parlament, ki bi imel vse pravice, prav tako tudi pravico, da razglasi demokratično ustavo.

Kancler Adenauer je iste misli, kot jih vsebuje nota, izrazil tudi med razpravo v zveznem parlamentu, kjer je povedal, da je kriva za sedanjo napetost Sovjetska zveza, ki po vojni ni demobilizirala svojih vojaških sil. Hkrati je zanikal trditve SZ glede oborožitve Zapadne Nemčije in poudaril, da nemške vojaške sile ne obstajajo in da v Zapadni Nemčiji ne proizvajajo orožja, medtem ko je na sovjetskem področju Nemčije poleg 30 sovjetskih divizij tudi močna ljudska policija, ki ima vojaški značaj.

Adenauer je odgovoril tudi na predlog predsednika vzhodnonemške vlade Grotewohla za enotno Nemčijo s postavitvijo ustavodajnega sveta, v katerem bi bili zastopani v enakem številu predstavniki obeh področij Nemčije. Dejal je, da pomeni ta predlog namen SZ, kako bi povečala svoj vpliv pri zapadnih silah. Naglasil je: „Grotewohlova vlada mora jasno z „da“ ali „ne“ odgovoriti

na vprašanje, če ima namen organizirati resnično svobodne in demokratične volitve po vsej Nemčiji.“

Queuille predsednik nove
francoske vlade

Končno je Queuilleju, ko je v drugič dobil mandat za sestavo nove francoske vlade, le uspelo, da je francoska narodna skupščina odobrila njegovo namestitev za ministrskega predsednika. Za njega je namreč glasovalo v narodni skupščini 359 poslancev, 205 glasov pa je bilo oddanih proti njemu, medtem ko je potrebna ustavna večina 311 glasov.

Bevin odstopil

Zadnji petek je dolgoletni zunanji minister Ernest Bevin podal ostavko in je bil na njegovo mesto imenovan bivši ministrski podpredsednik, lord predsednik Sveta leader zbornice Herbert Morrison.

Imenovanje Morrisona za novega zunanjega ministra je povzročilo v britanskih vladnih krogih precejšnjo zmedenost, ker je bil Morrison glavni organizator dejavnosti laburistične stranke in se zdaj bojuje, da se bo njegova odsotnost čutila prav v trenutku, ko skušajo konservativci doseči nove splošne volitve z upanjem, da bi na njih zmagali. Prav iz tega vzroka tudi še niso odločili, ali bo Morrison lahko še nadaljeval svojo organizacijsko dejavnost v stranki. Kakor javljajo iz Londona, bo novi zunanji minister Morrison tudi še v naprej ostal ministrski podpredsednik.

Bivši zunanji minister Bevin bo kljub ostavki ostal še nadalje član „ožje vlade“, in sicer kot lord čuvar pečata.

Obramba držav Britanske
skupnosti narodov

V britanskih krogih sodijo, da bo maja v Londonu sestanek ministrov za narodno obrambo držav članic Britanske skupnosti narodov, na katerem bodo proučili vprašanje obrambe Britanske skupnosti narodov.

Na zadnji konferenci predsednikov vlad držav Britanske skupnosti narodov, ki je bila v začetku letošnjega leta, niso govorili o obrambi marveč predvsem o zunanji politiki, o oboroženem spopadu v Koreji in o stališču do Ljudske republike Kitajske.

„News Chronicle“ piše, da je stališče Indije v vprašanju obrambe še negotovo, ker Indija do zdaj ni hotela sprejeti nobene vojaške obveznosti. Ni še gotovo, ali bo imela indijska vlada to za vzrok, da na nameravani sestanek ministrov za obrambo Britanske skupnosti ne bo poslala svojega zastopnika.

Enotnost slovenskih kmetov na Koroškem v Slovenski kmečki zvezi bo pripomogla k gospodarskemu napredku naših vasi ter k trdnosti in neodvisnosti naših kmetij.

V ponedeljek, 19. marca (Jožefovo)

s pričetkom ob 9. uri bo

v mali dvorani delavske zbornice v Celovcu

zasedal

POKRAJINSKI OBČNI ZBOR SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE

Vse delegate vabimo k zanesljivi udeležbi.

Kot goste pa vabimo vse, ki jim je napredek naših vasi resno pri srcu.

Po občnem zboru je skupni ogled celovške oplemenjevalne postaje za govejo živino.

Pokrajinski odbor Slovenske
kmečke zveze.

Psi lajajo a karavana
gre dalje

V bodočih tednih, ki nas še ločijo od prezidentskih volitev, se bo sleherni avstrijski državljan, ki mu pripada volivna pravica, znašel pred nujnostjo, da se bo odločil sem ali tja. Ob današnji politični strukturi v državi dajejo prezidentske volitve samo dve možnosti odločitve.

Bitka bo šla za to, ali bo predstavljal državo zastopnik tistih sil, ki se krčevito in z vsemi sredstvi zalagajo, da bi ustavile kolo zgodovine, da bi si obdržale svoje privilegirane položaje v gospodarskem, političnem in družbenem življenju, položaje, ki jih je mogoče ohraniti samo na račun in v škodo delovnih ljudi, delavcev, kmetov, nameščencev, malih obrtnikov. skratka vseh tistih, ki predstavljajo veliko večino v državi. Te sile so sile nazadnjaštva od včeraj s tendenco, da se ovekovečijo, da preprečijo zgodovinsko nujni napredek v pravičnejši družbeni red, ki mora sloneti na široki demokraciji, v kateri ne bo prostora za privilegije niti posameznih vsemogočnih kapitalistov ali kapitalističnih združenj niti birokratičnih kast, ki bi sedele ljudstvu na hrbtu in mu dušile polet in sproščeno ustvarjalnost v korist ljudske skupnosti. Predstavnik teh v bistvu nazadnjaških sil v Avstriji je v svojih vrhovih OeVP.

S temi silami, ki po nujnosti svoje notranje strukture razdvajajo ljudstvo in narode, v meddržavnem merilu pa preprečujejo zблиžanje v pravcu enakopravnosti in s tem posredno ali neposredno omogočajo podpihovanje vojne agresije, se bodo pri prizadetih volitvah pomerile sile, ki se borijo za utrditev in razširitev demokratičnih svobod, ki so na ohranitvi miru življenjsko zainteresirane in ki so vsled tega zavestno ali podzavestno najbolj sprejemljive za potrebno zблиžanje med narodi ter za utrjevanje meddržavnih odnosov na kulturnem in gospodarskem področju. To so predvsem avstrijske delovne množice, ki vidijo v splošno priljubljenem dunajskem županu dr. Körnerju svojega najboljšega predstavnika za položaj prezidenta. Vsako cepljenje sil bodisi pod to ali ono pretvezo bo v končnem učinku koristilo samo silam, ki so usmerjene proti koristim širokih ljudskih plasti.

Ze iz teh vidikov se je DF odločila, da bo v predstojećem merjenju sil stala na strani miroljubnih, demokratičnih, po napredku in boljšem življenju stremječih delovnih množic. Ta odločitev je bila tem lažja, ker odklikujejo kandidata dr. Körnerja tudi take osebne vrline kot so preprostost, skromni način življenja, politična neobremenjenost in — v kolikor je bila dana priložnost za to spoznanje — pozitiven odnos do našega ljudstva.

Da je bila odločitev DF pravilna, je pokazal divji bes, s katerim so se zagnali proti nam vsi tisti, ki so se v svojem dosedanjem delu razkrinkali kot odkriti sovražniki demokracije, mirnega sožitja med sosednima si državama Avstrijo in Jugoslavijo. Vsem tem ne gre v račun, da hočejo koroški Slovenci s tem, da bodo podprli kandidata avstrijskih delovnih množic, doprinesti važen nadaljnji delež k uresničevanju prijateljstva med avstrijskimi in slovenskimi delovnimi ljudmi in s tem utrditi tudi širošo osnovo za svojo lastno borbo za demokratične pravice, za katerimi stremi naše ljudstvo.

Da je prva zarenčala celovška „Volkszeitung“, je še razumljivo, ko se je čutila neposredno prizadeta. Čim pa je zalajal prvi, so takoj pritegnili še drugi. VdU-jevska „Die zweite Front“, ki začasno nadomestuje vsled nacističnih izpadov prepovedano „Die neue Front“, se je zagnala še bolj srdito. Najmanjši med njimi — „Volkswille“ — je ves razpenjen v svoji nemohi zaenkrat najbolj renčaje zabevska. „Slovenski borec“, ki ga spuščajo z verige samo dvakrat na mesec, pa še sploh ni prišel do sape in se bo gotovo najbolj razrepenčil, kot se pač spodobi za bastardne pritlikavce.

Po laježu so si kljub malenkostnim razlikam precej podobni. Eni zmerjajo naše ljudstvo s Tito-komunisti, drugi z iredentisti in vlezdajalci, tretji pa s Tito-fašisti. Značilna za prve in zadnje je strupena jeza, da šovinizem na Koroškem ne zavzema več takih oblik, ki bi preprečile redno izhajanje Slovenskega vestnika v avstrijski tiskarni v Celovcu. Vsem tem pa je skupno, da divje sovražijo koroške Slovence in njihova prizadevanja za mirno sožitje v deželi, za medsebojno spoznavanje Slovencev in Avstrijcev ter vse doprinose k zблиžanju sosednih si držav in s tem neposredno k borbi za mir.

Sicer ne bi bilo razumljivo, zakaj se je „Volkswille“ že ob prvih poskusih zблиževanja na kulturnem polju tako srdito zaletel v gostovanje ljubljanske opere v Celovcu, pred nedavnim pa skupno s svojim neobgljenim „Borcem“, katerima je kmalu nato sekundirala „Volkszeitung“, v športno prireditve v St. Janžu, ki je uspela združiti tisoče ljudi brez razlike narod-

nosti in politične pripadnosti, gotovo ne v škodo miru v deželi, temveč edinole v škodo politiknih hujskačev ter plačanih petokolonašev in kupljenih razbijačev enotnosti delovnega ljudstva. Zato tudi Steinacherjevo izzivanje z mostobranci v času, ko hočejo ljudstva graditi mostove, zato VdU-jevski ultimati za odpravo slovenske iz šol, na katerega OeVP-jevski prosvetni minister dobrohotno in hitro odgovarja, čeprav je postavljen za 1. april, medtem ko ne najde odgovora na enotne in utemeljene zahteve vseh koroških Slovencev po ustanovitvi slovenske gimnazije, učiteljskega in kmetijske šole, dasiravno se že mesece in leta prašijo v predelih dunajskih OeVP-jevskih ministrstev. Iz istih razlogov tudi čudno „stališče“, ki obsoja pomolčevanje slovenske mladine pri bodoči gradnji šole v Heiligenblutu.

Ne vemo, kdo vse se bo še zaletel v zvezi s prezidentskimi volitvami v naše ljudstvo, ki s svojo odločitvijo dokazuje samo, da je ostalo zvesto pričilo narodnoosvobodilne borbe, v kateri je pričelo graditi sožitje med narodi na popolnoma novi osnovi bratstva in medsebojne pomoči. Vemo pa, da vsakdo, ki bi hotel na kakršen koli način izpodkopavati te osnove, ne služi stvari miru, dobrih sosedskih odnosov, izkoreninjenju šovinizma na domačih tleh in ustvarjanju temeljev za enakopravno življenje našega ljudstva. Samo tisti, ki imajo drugačne cilje, se vsak na svoj način, v končnem efektu pa z istim namenom zaganjajo v vse, kar lahko doprinaša k uresničitvi teh vzvišenih ciljev.

V svojih vršičkih se znajdejo vedno na skupnih pozicijah in si drug drugemu podajajo gesla. Prav to pa bo v največji meri doprineslo, da jih bo ljudstvo v pravi luči spoznalo, da ne bodo uživali podpore niti širokih avstrijskih niti slovenskih delovnih množic. Te bodo šle po začrtani poti naprej in se bo tudi v tem primeru uresničil pregovor: Psi lajajo, a karavana gre dalje.

Odvisna linija „neodvisnega“ lista

Dne 24. februarja t. l. je dala Varnostna direkcija za Koroško objavo o svojem stališču do napada na slovensko prireditel v Tinjih, ki jo je prinašalo koroško časopisje brez posebnega komentarja.

Nad še kar odličnimi uradnimi izjavami proti šovinističnim razbijačem so se gotovo razglele glavice nekaterih nepopolnopravnih braniteljev nacistične teorije o „nemški“ ali vsaj „windischarski“ Koroški, ki so takoj iskali primerne modrijane, da napiše temu dogodku primeren in „odgovarjajoč“ komentar.

Vendar je potreboval bistroumn pisunček, ki se je pogumno lotil težke naloge, celih 14 dni, da je „brezstrastno“ in „objektivno“ preštudiral položaj ter napisal čudovito „etnološko-filozofsko“ obravnavo, s katero bi bolje počakal do 1. aprila.

Povod temu smešnemu in vsega pomilovanja vrednemu člančiču je bila brez dvoma užaljenost njegovih ušes, ki morajo poslušati pri radio-oddajah v slovenščini nespodobno ime „Zelowetsch“, ki naj bi na-

Mož, ki upostavlja zvezo med OeVP in VdU

Predlanske jeseni, pred državnozbornimi volitvami, je odločilna OeVP-jevska gospoda v Celovcu dolgo oklevala, preden je končno le spustila mačka iz žaklja. Razvpiti pangerman Steinacher se je sicer dolgo poprej pobratil s Karischem in sorodnimi mu šovinisti, ki bi, kar se tiče politike proti koroškim Slovincem, radi spet nadaljevali tam, kjer so bili nacisti pred šestimi leti po nemali za slugi slovenskega ljudstva prisiljeni prenehati. Vendar je bilo Steinacherjevo preteklost težko kar čez noč zagrniti s plaščem demokracije. Zato so ga nekaj časa bolj na skrivanja pritegovali k svojim zaplotniškim posvetom. Skoro do tik pred volitvami si niso prav upali z njim na dan. Šele potem ko jim je z lažnim hrupom o ogroženi veri uspelo razcepiti slovensko ljudstvo in si zagotoviti del slovenskih glasov, se je lahko tudi Steinacher odkrito pojavil na politični pozornici kot usmerjevalec izrazito šovinistične politike, ki bi jo radi uveljavili nacionalistični nestrpneži skrajno desnega OeVP-jevskega krilja v bolj ali manj vidni povezavi s VdU-jem kot udarnim odredom, kateremu ni treba jemati ozira niti na temeljne zakone demokracije.

Od takrat naprej je Steinacher zopet eden izmed najvidnejših glasnikov šovinistič-

nega hujskanja na Koroškem. Za uvod je dal v Pliberku VdU-ju parolo za rovarjenje proti slovenskemu pouku na dvojezičnih šolah, kar naj bi znova razvnelo nestrpnost in sovraštvo med obema narodoma na Koroškem; na mostu čez Belo pri Miklavčevem pa je skušal z graditvijo mostobrana minirati porajajočo so dobro sosedstvo med narodi Avstrije in Jugoslavije.

Krogi, ki mu nudijo možnost za tovrstno dejavnost, so očitno vzhiceni in navdušeni nad njegovim početjem.

Le tako je razumljivo, da so mu na zasedanju okrajnega vodstva OeVP v Velikovicu poverili častno nalogo, da kot prvi dvigne svoj glas v prid kandidata, ki ga je OeVP postavila za prezidentske volitve. Dejstvo, da so smatrali ravno Steinacherja, ki se je po lastni izpovedi vedno skrbno ogibal besede „Avstrija“, za najbolj primerne, da podčrtava avstrijske patriotske vrline njihovega kandidata, meče vsekakor zelo sumljive sence na verodostojnost teh kvalitativno.

Poleg tega pa koroški Slovenci ne gledamo zgolj sluščaja v tem, da je ravno Steinacher sprožil VdU-jevsko gonjo proti dvojezičnim šolam in da je danes spet Steinacher, ki prvi bobna za prezidentske volitve v korist OeVP. Med enim in drugim dejstvom so očitne vezi.

Naše ljudstvo je v pretežni večini pozdravilo sklep Pokrajinskega odbora DF, da Slovenci ne bodo volili tistega kandidata, ki ga bo volil Steinacher. Ta sklep si bo tem lažje osvojil sleherni Slovenec brez razlike političnega ali svetovnonazornega gledanja sedaj, ko se je pokazalo, da je Steinacher prvi in najbolj vneti propagandist za kandidata OeVP.

London. — V okviru anglo-ameriških razgovorov o varnosti Srednjega vzhoda se bodo v kratkem sestali na otoku Malti poveljnik ameriških pomorskih sil v Atlantskem oceanu in Sredozemlju Robert Carney, poveljnik angleške mornarice v Sredozemlju admiral sir John Edleston, poveljnik angleških suhozemskih sil na Srednjem vzhodu sir Brian Robertson in poveljnik angleških letalskih sil na Srednjem vzhodu maršal sir John Baker.

Ottawa. — Kanadski obrambni minister je izjavil, da bo v prihodnjih tednih poslana v Zahodno Evropo tretja pošiljka kanadskega vojaškega materiala. Ta pošiljka je namenjena Belgiji ter vsebuje kompletno opremo za eno pehotno divizijo. Preteklega decembra je Kanada poslala vojaški material Nizozemski.

domeščalo „nemški Kladenfurt“. Verjetno je bil tudi prepričan, da učijo to žaljivo ime celo otroke v šolah, da je ob tej priložnosti z razburjenim gnevom mahnil po slovenskem pouku; gotovo z dobro namero, da zabrani „sloveniziranje ne samo nemškega temveč tudi „windischarskega“ prebivalstva. Nad njegovo utemeljitvijo, „windischarskega“ porekla bodo verjetno majale vse trezne glave, čeprav jo skuša nasloniti na „najbolj poklicana usta“ gospoda deželnega glavarja in njegovega namestnika. Ne verjamejo, da bosta omenjena — katerega celo kliče na širokogrudno pomoč — pripravljena, da potrdita to dvomljivo „filozofijo“, ki je rasla iz butejevega kurnika in zasmerela po prizadevanju nacističnih modrijanov v današnje dobo, ko sta jo celo uradno odklonila, — vsekakor pa smo prepričani, da bodo taki „devetkrat-modri“ s takimi in podobnimi smešnicami svojemu inteligenčnemu ugledu bolj škodovali kot koristili. Morda to občutijo tudi sami in skušajo s svojo anonimnostjo raje obremeniti svoje „neodvisno“ glasilce.

O črncu, ki še ni opravil svoje naloge

Inomoški „Volksbote“, ki ima svojo redakcijsko podružnico tudi v Celovcu v isti hiši, kjer izhajata „Naš tednik - Kronika“ in „Volkszeitung“, je objavil članek z naslovom „Kaj se dogaja za kulisami“. Smatramo za potrebno, da k članku damo nekaj svojih pripomb. Ne glede na to, da pisci članka in lastniki lista nenadoma pričnejo diskutirati o vprašanju koroških Slovencev in s samozadovoljnimi ugotovitvami razpravljajo o razcepjenosti koroških Slovencev; da nadalje velik del narodno najbolj trdnih mimogrede ozmerjajo s staro diskriminacijsko in za tako zvano nedeljivo Koroško ekskomunikacijsko parolo o irendentstih, je očitno, da so se hoteli približati našemu ljudstvu ali pa javnosti Koroške približno na tak način, kakor je napravil volk, ki se je posul z belo moko, da bi ga jagnjeta smatrala za ovco.

V tem doslej nezabeleženem prizadevanju za koroške Slovence pa smo poleg ostalega zvedeli še naslednje, da nam je bil pri deželni vladi predpostavljen neki tako nazvani „katoliški akademik“, ki je imel srečno in kot edini izvoljen čudovito nalogo, da je skozi pet let posredoval našemu ljudstvu vse dobro v njegovih gospodarskih težavah in željah, da je oskrboval s subvencijami tako slovenska posestva kakor podjetja itd., skratka da je bil mož veljave, ki je osrečeval slovensko ljudstvo na Koroškem, ga štivil in na drugi str. zaradi tega tudi užival ugled v avstrijskih krogih. Zvedeli smo nadalje, da je bil ta mož nedavno tega, 20. februarja, nenadoma iz te službe odpuščen in ker so že nepoklicani delali obračun, smatramo, da je potrebno, da natočimo tudi mi čistega vina o

tem „katoliškem akademiku“, ki ga vsi dobro poznamo:

Nikakor nam ni znano, da bi bil g. Picej kdaj bolj posredovalec med deželno vlado in koroškimi Slovenci, ker bi ga bili kot takega absolutno odklanjali. Koroški Slovenci namreč ne rabimo nobenega posebnega pokrovitelja, kateremu bi bili „izročeni v varstvo“, ker nam po vseh zakonih gre enakopravnost, ki bi jo nekateri pač nadomestili z nekakim pokroviteljem, ki bi svojim „zaupanim varovancem“ potem po mili volji delil drobtinice. Če je tako zamišljen neki predlagani „osrednji referat“, se s takim predlogom nikakor ne moremo strinjati.

Kar pa tiče „katoliškega akademika“ in „posredovalca med deželno vlado in koroškimi Slovenci“ so dejstva taka:

Od svojega nastopa v javnem življenju je g. Picej vršil samo eno nalogo razbijanja enotnosti koroških Slovencev in preprečevanja zblizanja med avstrijskim in slovenskim ljudstvom na Koroškem. Ze kot član POOF je bil „katoliški akademik“ tisti, ki je kot član KPOE skušal vnašati razdor v vrste OF in razbijaško predlagal, da naj vsi člani OF postanejo člani KPÖ. Ko je bil potem zaradi te razbijaške delavnosti izključen iz OF, je bil spet Picej tisti, ki je po zadnjem občnem zboru SPZ skušal s pomočjo varnostne direkcije zadati zadnji udarec tej kulturni predstavnični koroških Slovencev. Ni še dolgo tega, ko je bil Picej prisiljen, da v slovenskih listih prekliča svoje klevete, s katerimi je hotel škodovati uspešnemu delu Zveze slovenskih zadrug. Njegovo skrb za gospodarske težnje in želje koroških Slovencev pa

najbolje osvetljuje naslednje pisanje slovenski izseljenki, ki je izšlo iz njegovega „posredovalnega urada“ pod označbo Abt. I A 58/Al z dne 2. 4. 1948 Pi/Sr in nosi njegov podpis:

„Gospodična Jožefina Florian nam je sporočila, da vola, ki ga od najemnika niste prejeli vrnjene v naravi, ne smatrate kot plačane in da je zaradi tega nastal spor med interesi v tem vprašanju.

Po zapisku K 556 od) avgusta 1945 Vam je bil vol zaračunan s 540 šil. Ta vsota je bila sprejeta v Vaš postavek zahteve po popravni škodi in, kakor lahko sami na svojih sprejemnih potrdilih ugotovite, tudi izplačana.

Vaš postavek zahteve po popravni škodi ste torej sprejeli v polni višini izplačan, tako da je s tem plačan tudi vol. Prosimo vas, da končno enkrat prenehate s tem vprašanjem, ker ste, kakor lahko primerjate v svojem zapisku o ugotovljeni škodi, bili več kot dovolj odškodovani.“

In to ni edini primer: številni drugi izseljenci bi prav tako lahko spregovorili, kako „brezpogojno spoštovanje“ je užival med temi svojimi „slovenskimi varovanci“ nazvani posredovalec med deželno vlado in koroškimi Slovenci.

Še posebno pa je prišlo Picejevo razdiralno delo do izraza, ko je zavzel položaj generalnega sekretarja KLS-a. Vsi pristopi DF DL do KLS-a za ustvaritev enotnosti koroških Slovencev so bili brezuspešni prav zaradi Picejevega zadržanja, pa naj je šlo pri tem konkretno za šolsko vprašanje ali pa za vprašanje skupnega nastopa pri kmečkoborskih volitvah. Višek njegove škodljive vloge pa

PO ŠIRNEM SVETU

Aman. — Po vestih iz Jordana so koblice napadle več ko 4000 hektarjev zemljišče v južnem delu doline reke Jordan. Da bi to golazen čim prej uničili, je vlada pozvala vse moško prebivalstvo, med 16. in 50. letom na tedensko akcijo za uničevanje koblic. Vprašanje nacionalizacije industrije nafte so sprožili takoj po umoru predsednika vlade generala Ali Razmare, ki je bil znan nasprotnik tega ukrepa. Nacionalizacija industrije nafte bi prizadela zlasti Anglo-iransko družbo za nafto, ki je pod britanskim nadzorstvom.

Tokio. — Pomočnik zunanjega ministra Kusaba je izjavil v parlamentu, da je v Sovjetski zvezi še vedno 324.000 japonskih ujetnikov. Kusaba je pripomnil, da razpolaga japonski vlada s podatki, da je v Sovjetski zvezi doslej umrlo 57.355 japonskih ujetnikov.

Teheran. — Perzijska parlamentarna komisija za nafto je včeraj z veliko večino odobrila predlog o nacionalizaciji industrije nafte. Vprašanje nacionalizacije industrije nafte so sprožili takoj po umoru predsednika vlade generala Ali Razmare, ki je bil znan nasprotnik tega ukrepa. Nacionalizacija industrije nafte bi prizadela zlasti Anglo-iransko družbo za nafto, ki je pod britanskim nadzorstvom.

Rangon. — Predsednik burmanske vlade Takin Nu je izjavil v parlamentu, da LR Kitajska nima nobenih napadalnih naklepov proti Burmi. Kitajsko-burmanski spor zaradi meje bo sporazumno rešen in ni nobenih težav v odnosih med obema državama.

Rim. — V bližini Rima je strmoglavilo v morje ameriško vojaško letalo s 14 potniki. Rešili so 6 ameriških oficirjev.

Los Negros. — Reuter poroča, da je avstralsko sodišče, ki sodi vojne zločince, obsodilo na smrt na večalih 7 bivših pripadnikov japonske mornarice, ki so bili obtoženi uboja 24 Avstralcev in drugih vojnih ujetnikov med drugo svetovno vojno. Dva Japonca sta bila obsojena na dosmrtno ječo, trije pa na 15 let ječe.

London. — Ministrstvo za prehrano je sporočilo, da bo zajamčeni obrok sira v Veliki Britaniji s 25. marcem ponovno zmanjšan na 57 g na osebo tedensko. Dosedanji tedenski obrok sira je znašal 85 g na osebo.

Melbourne. — Avstralsko vrhovno sodišče je sprejelo s 6 glasovi proti 1 sklep, ki razglašja za „nezakonit“ zakon o prepovedi Komunistične partije Avstralije, katerega je lani sprejel avstralski parlament.

Karachi. — Pakistanska vlada je uradno sporočila, da so zaradi pripravljanja zarote proti vladi aretirali šefa generalnega štaba pakistanske vojske generala Akbara Pahena, njegovo ženo, poveljnika področja Kveta, generala Malakija in glavnega urednika časopisa „Dally Pakistan Times“ Faiza Alija.

Washington. — Senatna odbora za zunanje zadeve in oborožitve sta s 14 proti 10 glasovom sprejela skupno resolucijo, po kateri mora predsednik Truman predložiti kongresu v odobritev načrt za odpošiljanje ameriških čet v Evropo.

Moskva. — Finančni minister Žverev je predložil na seji vrhovnega sovjeta SZ proračun za l. 1951, ki izkazuje 457.992.000.000 rubljev dohodkov in ravno toliko izdatkov. Za obrambo je določenih 98.375.000.000 rubljev, t. j. 21,3 odst. celotnega proračuna.

Eisenhower je sprejel generala Juina in mnenja so, da sta se razgovarjala tudi o sedanjem položaju v Maroku, ki živo zanima Ameriko.

predstavlja brezdvomno njegova zadnja provokacija, o kateri je razpravljal tudi PO DF DL, ki je smatral za potrebno, da to provokacijo naznani tudi javnosti zaradi tega, ker je to že drugi poizkus funkcionarjev DF spraviti v zvezo s kriminalnimi načrti.

Taka dejstva o „katoliškem akademiku“ in vsa ostala ugibanja v „Volksbote“ in drugih „neodvisnih“ listih, so gole izmišljotine z istim ciljem, kot zadnji Picejev predlog, da s pogrevanjem šovinizma preprečijo zblizanje med avstrijskim in slovenskim prebivalstvom, torpedirajo razvijajoče se dobre sosedske odnose med Avstrijo in Jugoslavijo in onemogočijo pomiritev v tem delu sveta.

Da se prav vrhovi najbolj reakcionarne, slovenskemu ljudstvu sovražne struje v OeVP zavzemajo za g. Piceja, je najboljši dokaz, komu je služilo to razbijaško delo. Vse pa kaže, da črnci še ni izpolnil vsega, česar so od njega pričakovali.

KOLENDAR

14. marec, sreda: Matilda
15. marec, četrtek: Klemen
16. marec, petek: Hilarij in Tacijan.

SPOMINSKI DNEVI

14. 3. 1883 — Umrl v Londonu Karl Marx — Prva zmaga marčne revolucije — v Avstriji je bila odpravljena cenzura.
15. 3. 1897 — Umrl v Zagrebu pesnik Matija Valjavec — 1936 — Hitler nasilno zasedel CSR — 1942 — Začetek III. sovražne ofenzive proti enotam NOV in POS — 1824 — Rojen eden prvih srbskih pesnikov Branko Radičević.
16. 3. 1953 — Rojen v Zapužah pri Radovljici zgodovinar Josip Apih
16. 3. 1414 — Je bilo na Gosposvetskem polju zadnje ustoličenje. Ustličen je bil vojvoda Ernest Zelezni.

GLOBASNICA

Minulo nedeljo smo imeli pri nas občni zbor Slovenske kmečke zveze. Zadnja leta je izgledalo, da ta organizacija slovenskih kmetov v naši občini spi. Tem bolj je bilo razveseljivo, ko se je na občnem zboru zbralo nad 30 kmetov in kmetic. Po poročilu, ki ga je podal dosedanji predsednik, smo pa videli, da je nastalemu mrtvilu bila vzrok le nepovezanost med odborom samim, kakor tudi med odborom ter članstvom in Pokrajinskim odborom. Zato tudi nekatera predavanja in ukrepi Slovenske kmečke zveze pri nas niso uspeli.

Na občnem zboru je vladala prava kmečka živahnost, ki pa jo je spremljala tudi resnost zavesti, da je treba organizacijo poživiti in našo kmečko nerazdružljivost utrditi. Ta resnost se je pokazala, ko smo na odkrit ljudski način volili svoj odbor. Izbrali smo naše najboljšje in najdelavnejše ljudi, ki jim predseduje splošno spoštovani mladi gospodar Blaž Kordež iz Podjune. Tajniške posle pa smo poverili Boštjanu Smrečniku iz Večne vasi.

Po volitvi odbora je povzel besedo tajnik Pokrajinskega odbora Slovenske kmečke zveze Blaž Singer, ki nas je v uvodu spomnil na to, da je naš občni zbor ravno ob peti obletnici Slovenske kmečke zveze, ki je bila ustanovljena 11. marca 1946 z namenom, da si slovenski kmetje za obrambo svojega obstoja sami in med seboj pomagamo. Govoril je o začetnih težavah dela in poudaril, da je že pred dobrim letom Pokrajinski odbor Slovenske kmečke zveze ustvaril pogoje, da more v praksi sedaj v celoti urediti program Slovenske kmečke zveze. O tem delu je podrobno poročal in smo iz poročila spoznali, da imamo edino v SKZ izgled, da se gospodarsko utrdimo, da postanemo neodvisni in da vsi brez izjeme lahko napredujemo. Spoznali smo, da je naš največji nasprotnik OeVP-Bauernbund, ki gospodarji v kmetijski zbornici in ki se nam očitno laže in nas zavaja v gospodarsko neupravičljiva stranpota. Kakšna je razlika med našim občnim zborom in strokovnim zborovanjem kmetijske zbornice, ki smo jo pred kratkim

Po naši zemlji

Pereči kmečko-gospodarski in socialni problemi med Vrbo in Beljakom

V nedeljo, 4. marca je bilo v Kročji vasi pri Brančku, občina Vernberk, poljedelsko predavanje Slovenske kmečke zveze v Celovcu. Referent Vernik je podal prav zanimivo poročilo o sodobnem obdelovanju zemlje in o umetnih gnojilih. Navzoči gospodarji so vsi soglašali s poročilom in so deloma celo sami na podlagi lastnih izkušenj potrdili pravilnost izvanj referenta. Tako je poročal naš vsestransko razgibani in vodilni posestnik Rajhman, lastnik moderno urejenega posestva „pri Jeseniku“ v Lipi, da je pridelal pred dvema leti brez uporabe hlevskega gnojila, samo z umetnimi gnojili, 60 birnjev pšenice na 1 ha, oziroma po 23 met. stot. žita brez uporabe hlevskega gnojila, dočim je povprečje pridelkov žita v občini samo 13 stot. Ječmen prej pri Jeseniku nikoli ni uspeval. Odkar pa sedanjí gospodar naorava v jeseni, ima pri jarem ječmenu stalno lepe pridelke in so bili ti celo lani, kljub suši, prav dobri.

Tako in podobno so razen Jesenika po vrsti poročali navzoči gospodarji, n. pr. mladi Špavk, Petrič, Anderwald, Štober, gospodinja pri Tišleju v Domačalah, Piber itd. Toda ugotovili so končno v izredni, živahni diskusiji, da vsa moderna tehnizacija pri nas našemu kmečkemu ljudstvu končno le prav malo koristi, kajti kmečki pridelki imajo tako nizke cene, da na kmetiji ni mogoče vsaj približno tako plačati delavce, kot v industriji ali v mestu, ali pa jih sploh ni mogoče plačati. „Je resnica“, poudari kovač Štober, „da delavcem in kmečki mladini, ki beži v tovarne in industrijo, tudi v mestih nič ne ostane, toda ona je tu pretežno socialno zavarovana, dočim tega pri kmetu ni“.

Porazne socialne gospodarske razmere so ugotovili gospodarji v našem podeželju, tudi v bližini letovišč, kjer se navidezno vse lažje in boljše proda. Teleta, krompir in jajca, v kolikor zamoreš kaj prodati, dospejo z današnjimi modernimi vozili po možnosti iz

imeli in od katere smo šli grobo razočarani.

Po govoru tov. Singerja je povzel besedo še tov. Vernik, ki je podal vrsto praktičnih namigov in opozoril k spomladanski setvi. Občni zbor nam je dal zaupanje, da bo sedaj Slovenska kmečka zveza v naši občini bolj aktivna in da se bodo njeni vplivi tudi praktično pokazali — kakor je dejal tajnik Pokrajinskega odbora Slovenske kmečke zveze — da bomo postali samozavestni in bolj ponosni na svoj rod in svojo zemljo.

inozemstva ceneje semkaj; kot jih zamore tu postaviti naš kmet na trg. Naš električni tok in naša železnica pa je v inozemstvu cenejša kot pri nas. In ugotovljeno je, da se vozijo povsem prebrisani lastniki motornih vozil in traktorjev iz beljaške okolice v Italijo, da si tam pustijo, in sicer mnogo ceneje kot pri nas v Avstriji, popraviti svoja vozila.

Sploh so tudi stroji v inozemstvu neprijetno cenejši. Traktor 25 PS, katerega bi dobil n. pr. Jesenik v Nemčiji za 22.000 šilingov, stane pri nas 36.000 šil. Dočim stane pri nas mali traktor že 24.000 šilingov, dobiš v inozemstvu najmodernejši luksuzni avto z vso opremo za 21.000 šil. Vso našo draginjno povzroča vmesna trgovina, profitno gospodarstvo.

In tak je že danes položaj v kmetijstvu, če si že slučajno zamoreš kupiti traktor, nimaš prav kam, da bi ga dal v popravilo, ako nimaš zares zaupne osebe za reparature. Ako daš traktor v popravilo v delavnico, se navadno malo „poigravo“ z njim samo vajenci, ko pa prideš z njim domov, si med potjo izgubil že vse vijake.

Dobro vedo gospodarji, da so umetna gnojila in apno učinkovita, gre pa za to, kdo bo vozil, kdo trosil, ko skoraj ni več delovnih moči na deželi. Dobro ve tudi gospodar, da za težko delo na kmetih tudi 600 šilingov mesečne čiste plače za delavce ni preveč, toda kmet tega denarja spričo današnjih gospodarskih razmer v Avstriji nikdar ne zmore. Poglejte samo, kaj vas stanejo danes gnojne vile (ki vrhu tega niso nič vredne!), kaj žebli in vsa druga železnina! Desetkrat več kot pred vojno. Naši pridelki pa v ceni niti štirikrat niso porasli. In vzemimo n. pr. mleko! Več let ima že isto ceno, dočim se je vse, kar mora kupiti kmet, medtem v ceni že podvojilo in potrojilo.

„Mi ne potrebujemo drugega kot cene, ki krijejo pridelovalne stroške“, dokončno ugotovijo v Kročji vasi zbrani gospodarji. „Zakaj vendar gre na Švedskem, kjer vlada v vsem gospodarstvu pravilno razmerje!“ ponovi Jesenik.

„Pri nas je danes že tako“, zaključil Špavk, „da je boljše, da z brusnimi kamni barantaš kot pa da bi koso „brusil“ in bil kmet“.

Ostali gospodarji prostodušno priznajo, da so imeli od vseh strokovnih predavanj in tečajev, ki jih prireja deželna kmetijska zbornica v Celovcu in kmečke zbornice po okrajih, le toliko koristi, v kolikor so se po za-

ključku sami „med seboj pogovorili“. Druge koristi, predvsem koristi, ki bi zamogle zboljšati delno že brezupne razmere na deželi, ti tečaji in predavanja niso mogla prinesiti nobene.

ST. VID V PODJUNI

Sentvidčani nimamo rednega dopisnika, poročamo samo od časa do časa o našem žitju in bitju in se radi tega nabere precej snovi. Torej pričnimo najprej z gospodarstvom. Lansko leto so naši kmetje pridelali razmeroma veliko lucerninega semena. Nekaj lucerne bi pustili namenoma za seme, ker je pa zaradi suše vse hitro zorelo, se je delo preveč kopičilo. Posledica je bila, da do druge košnje lucerne nismo prišli pravočasno. Opazili smo, da je za krmo prestara, vendar izredno polna semena. Zato smo jo pustili dozoreti za seme. Ker je lucerna res dobro obrodila in je cena okoli 15 šilingov za kilogram, bomo za lucernino seme precej izkupili. Tudi semena notoke smo kmetje nekaj pridelali. Nokoto (Schotenkle) smo za seme pustili prav namenoma. Lani je bila cena nokote po 30 do 40 šilingov za kilogram. Rekli smo: Če tudi bi letos ne bila več tako draga, toliko bo pa gotovo, da bo naš trud poplačan, ker nokota predstavlja še kot dozorela in zmlačena upoštevanja vredno krmo. Tudi nokota je dobro obrodila.

Ker se štejemo med napredne gospodarje, se hočemo še tudi učiti in se večkrat med seboj pogovoriti. Zaradi tega obiskujemo vse prireditve Slovenske kmečke zveze. Še na pustno nedeljo, ko so povsod drugod plesali, se nas je zbralo zvečer pri Voglu v St. Primozu blizu 50, kjer smo poslušali jugoslovanska strokovnjaka inž. Eiselta in živinozdravnika dr. Vomerja in jih vprašali to in ono. In reči moramo: Prav zadovoljni smo odhajali šele proti polnoči.

Pokopali smo Husovo Meto, po domače Tribučinjo v Gluhem lesu. Že dolgo je bila priklenjena na postelj zaradi neozdravljive bolezni na želodec. Končno jo je v 53. letu starosti smrt rešila trpljenja. Meta je živela tiho, samsko življenje, posvečeno delu, narodu in bližnjim. Vedno se je zanimala za slovenske knjige in je rada brala v zimskih večerih. Številna udeležba ob pogrebu je pričala, kako je bila rajna Meta povsod priljubljena. Na domu in ob odprtem grobu ji je domači moški zbor zapel žalostinke. Preostalim sorodnikom izrekamo naše sožalje!

Ksaver Meško:

NA POLJANI

20. nadaljevanje

Roteč se in preklinjajoč, da bi se zrušila Trata ob tem prokletstvu pač v istem hipu, če bi ne imel Bog usmiljenja z njo zaradi pravičnih v nji, je odšel Peter, ko je spoznal, da so brez uspeha vsi njegovi napadi in si ne more umiriti po maščevanju vpijoče jeze, čez dvorišče v hišo.

Zavrelo, zašumelo je na Trati: med posli, v hlevu, v kuhinji, in med gospodo v nadstropju.

Ko je sedela družina pri večerji, se je približal iz nadstropja gospodar, vidno napit, zaripel v lica. Z krvjo zalite oči so gledale nemirno in grozeče. Katra ga je videla iz kuhinje, ko je glasno stopal mimo, in se je prestrašila in je šla, nesrečo sluteč, za njim v družinsko sobo.

Tišina je zavladala v izbi, ko je stopil k mizi in je položil troje bankovcev in nekaj srebra pred Andreja.

„Je prav tako?“

Stisnjen, grozan je bil njegov glas, sikanje zmaja, ki se pripravlja, da ugrizne smrtonosno.

Andrej je komaj pogledal denar.

„Menda bo.“

„Greš lahko jutri ali dan po novem letu, kakor hočeš.“

„Matevž!“ je kriknila Katra. Sesedla se je na klop ob peči in si zakrila oči z rokami. A videla je vendar jasno: odhaja on, ki je dal vse življenje Trati, ki je Trati več nego gospodar sam. Kdo stopi na njegovo mesto, kdo?

Zato starkin obup, zato plašni vzcrik iz globočine srca.

„Grem takoj jutri.“

Tako miren je bil odgovor, da se je zavzel in zdrznil gospodar, mož iz železa. Resnično globoko je morala zadeti ta nevhaležnost, da se je mogel mož, navezan na Trato bolj nego sin na mater, odločiti tako naglo in mirno za ločitev.

„Mešetar z dušami! Da bi se mi posušila roka, ki je pestovala tebe, ti morilec nevolžnosti! To imaš!“

Po tleh je zaženketal denar, kotalil se je na vse strani. Ne ena roka se ni zganila, da ga poišče in pobere, še Nandetova ne. Tratinik je odstopil za korak, drhteč v nemem gnevu. Pri peči je zaihtel star glas.

„O Trata, zapuščena, od Boga sojena in obsojena...“

Drugo jutro se je odpeljal Vendelin. Šel je za en dan še v obiske k sošolcu doli v trgu. Poslovil se je na kratko, nemirno in v zadregi. Niti pobožal ni sestric po mehkih, žametastih licih.

Še tesnejša senca, še večja žalost je legla na mladi srca.

Proti večeru se je napravil na pot Andrej z Jeričo. Skrinje z obleko sta prenesla s Tonetom k Dolinarju, ki je obljubil, da jih pripelje dan po novem letu v hribe, na dom Jeričine matere.

Ves dan je drhtel nemir v očeh Jeričinih: tako nenadoma je prišlo vse in zaradi nje. Tiha skrb je sevala iz oči, strah skoro. Pred materjo? A stric pove, da je nedolžna. Pred prihodnostjo? Pred potjo, zavito v mrak in v temo, a določeno ji morda že ta dan, od vekomaj morda že? V nejasnih slutnjah je drhtela mlada duša, zbujena nenadoma in ne z nežno roko iz brezstrastnih mladostnih sanj.

Skrivna skrb je kljuvala tudi v srcu Andrejevem.

Čez petdeset let na Trati, o Andrej, in odhajaš izgnan in reven! Vse moči si dal Trati, vsa mladost je zakopana v nji, vsa krepka moška doba je vsejana v njo. In kje boš žel sedaj na stara leta, siromak, izdelan in brez moči?

A tiho, toplo veselje je trepetalo v srcu starčevem navzlic vsi žalosti, stopajoči ob

njem, govoreči mu bridke besede, puntarske besede zoper Trato in zoper Tratinika.

Ker glej, kaj mu hoče Trata, ko pa ima ob sebi biser, dragocenejši nego desetero Trat, desetero Poljan. Čist in neomadeževan vzame ta biser s Trate, nevhaležne in nevarne!

„Na moji vesti je bila, in čisto sem jo ohranil, kakoršno sem sprejel... Veseli se, o sestra, mati, skrbi polna.“

Čemu torej žalost in nemir? — Ker glej, kako je pisano? Šel je mož in je videl dragocen biser in je hitel domov z veliko naglico in je prodal vse bogastvo kakor bi bilo majhno perišče malovredne zemlje in je hitel naglo nazaj in je kupil oni biser. Vse premoženje je dal zanj, ne novca ni hranil za težke dni, za dneve suše, za dneve toče, za dneve povodnji, za lakote in gladu dni. — Čemu mu vse drugo, ko pa je imel biser!

Čemu torej nemir in žalost v tvojem srcu, o Andrej. Rešen je biser, vse drugo so malovredne smeti! Na vse strani sveta jih naj raznese usode veter, ni vredno, da vzdihneš, da pogledaš za njimi — vse drugo razen bisera: Trata, prijazna družinska soba v ponosnem belem domu, neskrbnost, kam ležeš zvečer, s čim se nasitiš jutri... Zauka naj srce, do neba naj se dvigne solnčno veselje, ker izvršil si blag, velik čin...

A ti, Trata, nesreči zapisana od pravične usode, obsojena na smrt, ti zaplakaj naglas!

Proizvodnja umetnih kamnov kristalov

Kristali so značilna tvorba rudnin, ki nastanejo takrat, kadar prehaja staljena rudnina iz tekočega v trdno stanje. Čim počasneje poteka hlajenje, tem lepši bodo kristali. Sneg — bela opojnost, ki nam je včasih v zabavo, korist, včasih tudi v škodo, ni nič drugega kot velika množina v kristale zmrznjenih hlapov. Snega je seveda pozimi dosti in ne pomenja baš bogastva za posameznika, posebno ne takrat, če bi ga hotel uporabiti za kaj drugega nego za to, za kar nam običajno služi. Po svoji osnovni vrednosti kakor tudi po redkosti pa predstavljajo premoženje kristali, ki jih poznamo običajno pod imenom dragi kamni ali tudi dragulj. Na primer demant, ki je kristal ogljika, zeleni smaragd, plav akvamarin (oba sta kristala aluminijeva ali berilijeva silikata), rumeni citrin, vijoličasti ametist, rdeči rubin, modri (ali različno barvani) safir, rumeni topaz itd.

Nekateri dragi kamni pa niso samo uporabni kot okrasni predmet, n. pr. pri prstanjih, zaponkah, uhanih, ovratnicah itd. Postali so nenadomestljivi v nekaterih panogah industrije. Če bi bilo draguljev na svetu toliko kot n. pr. snega, bi ne bili tako dragi. In prav zato, ker je nar. draguljev tako malo, so pričeli misliti kemiki na umetno proizvodnjo za industrijsko uporabo.

Najprej so poskusili — pred časom že — pri kristalu ogljika, to je pri demantu. Za praktično uporabo niso uspeli, ker so bili umetni demanti mikroskopsko majhni in — predragi. Poskuse so opustili in pričeli pri drugih. Našli so postopek za pridobivanje dveh važnih kristalov: rubina in smaragda. Predvsem je postal prvi nenadomestljiv v

Naznanilo

Obveščam prebivalstvo občin pliberskega okraja, da zastopam Jadransko zavarovalnico proti požarnim škodam poslopj, živine in drugih premičnin. (Adriatische Versicherung, Riunione Adriatica di Sicurtà, filialna direkcija v Grazu.)

V vseh zavarovalnih zadevah glede poslopj, premičnin i. t. d. se obrnite na

Franca Nachbarja
p. d. Jopa, Cirkovče pri Pliberku

Švici, klastišni deželi industrije ur. Uporabljajo ga za ležišča pri oseh. Postal je zato nenadomestljiv, ker je izredno poceni. Za uro s 15 rubini plača tovarna nekaj več kot 300 lir v današnji valuti, to se pravi za en rubin nekaj več kot 20 lir. Razlika ni ravno majhna, če primerjamo s ceno 1 karata (1/5 g) naravnega rubina, ki znaša skoraj tisoč lir. Švica si je v proizvodnji umetnih rubinov ustvarila monopol in jih izdeluje dovolj za vse tovarne ur na svetu.

Uporaba umetnih rubinov in smaragdov se je povečala. Uporabljajo jih za trajne igle pri gramofonih, pri telefonskih aparatih na veliko daljavo, pri nekaterih radijskih aparatih, v tekstilni industriji. V predilnicah naj-

lona, ki najbolj „žife“ igle, trajajo rubinove igle po mesec dni in več, medtem ko so se prej najboljše izrabile že v nekaj dneh.

Danes izdelujejo v laboratorijih že tako umetne rubine in smaragde, da niti ne morejo konkurirati naravnim, ker so preveč dovršeno lepi (narava, pravijo draguljarji-strokovnjaki, ni nikoli tako popolna), čeprav je njihova cena 5 krat nižja od naravnih. To „napako“ (da so lepši od naravnih) so skušali popraviti in danes izdelujejo že take smaragde v laboratorijih, da previrajo še tako izkušenega strokovnjaka. To zaenkrat samo pri smaragdu, dočim je krona draguljev — naravni demant ostal v svojem prvenstvu neizpodrinen. Es.

Slovenska prosvetna zveza naznanja

VABILO

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v St. Vidu v Podjuni bo priredilo v nedeljo, dne 18. marca 1951 ob 14.30 uri pri Voglu igro:

„Zadnji vitez Reberčan“

Nastopil bo tudi domači pevski zbor.

Iskreno vabimo!

KINO-PREDSTAVE

ST. JAKOB V ROŽU

v soboto, 17. in v nedeljo, 18. marca:

„Morgen ist alles besser“

VRBA

v sredo, 14. in v četrtek, 15. marca:

„Schritte in der Nacht“

v petek, 16. in do nedelje, 18. marca:

„Das doppelte Lottchen“

v sredo, 14. in v četrtek, 15. marca:

„Froh und verliebt“

v soboto, 17. in do ponedeljka, 19. marca:

„Die Königin von Broadway“

VELIKOVEC

v sredo, 14. do četrta, 15. marca:

„Sträfling 3312“

v petek, 16. do nedelje, 18. marca:

„Der goldene Salamander“

v nedeljo, 18. marca ob 14.00 in 16.00 uri:

„Dornröschen“

ZELEZNA KAPLA

v četrtek, 15. in v petek, 16. marca:

„Der Rächer von Texas“

v soboto, 17. in v nedeljo, 18. marca:

„Lassie komm zurück“

Slovenska kmečka zveza naznanja:

GOSPODINJSKO-KUHARSKI TEČAJ V ŠT. ILJU
vabi na zaključno prireditev

ki bo v nedeljo, dne 18. marca 1951 pri Lederhasu

Na dnevnem redu:

1. Od 9. do 18. ure zvečer: Razstava kuharskih izdelkov.
2. Ob 14.30 uri: Prireditev: Igra „Begunka“, petje in recitacije.

Vabimo k številni udeležbi!

SPORT-TOTO

Kdor je tako tipal, je pravilno tipal

FC Wien — Wacker	1:5	2
Florinsdorfer AC — Vienna, odpovedano	—	—
Wr. Neustadt — Strum Graz	6:0	1
Hoenau — Blau-Wiess	1:0	1
Slovan — Mödling, odpovedano	—	—
Herfort — Red Star, odpovedano	—	—
Stockerau — St. Pölten	3:1	1
Leoben — Knittelfeld	4:0	1
Austrija Salzburg — KAC	2:3	2
Arsenal — Aston Villa	2:1	1
Stoke City — Tottenham H.	0:0	x
Atlanta — Florentina	0:2	2
Padova — Sampdoria	2:1	1
Schweinfurt 05 — Bayer M.	2:1	1
Mannheim — FC Nürnberg	1:4	2

20. maja nov vozni red

APA poroča, da je bila v Solnogradu dne 1. marca vsakoletna konferenca za določitev voznega reda. Ravnatelj za obrat zveznih železnic, dvorni svetnik dr. Kepnik, je v svojem referatu izrazil, da pogoji za evropski železniški promet zaradi pomanjkanja premoža nišo ugodni, vendar upajo avstrijske zvezne železnice poletni voznik, ki bo stopil v veljavo dne 20. maja, izpolniti. Nadalje pa napovedujejo zvezne železnice nekatere ugodnosti in sicer nameravajo odpraviti peronske karte in uvesti nove in boljše opremljene vagon, med drugim nameravajo prevleči tudi vagon 3. razreda z lahkimi blazinami.

Slovenska prosvetna zveza naznanja

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobri vasi vabi na igro

„RAZVALINA ŽIVLJENJA“

ki bo v nedeljo, 18. marca 1951, ob 14.30 uri v Narodnem domu.

Nastopili bodo tudi mladi tamburaši.

Prireditve bo združena s proslavo pisatelja F. S. Finžgarja.

K številni udeležbi vabi

Odbor.

Brezposelnost v Avstriji pada

Ob koncu meseca februarja je bilo v Avstriji 198.972 brezposelnih. Po izjavi ministrstva za socialno skrbstvo se je število brezposelnih zmanjšalo v februarju za približno 20.000. Minister je dodal, da bo avstrijska vlada povečala obseg gradbenih del, da bi se tako še nadalje zmanjšala brezposelnost.

Tudi način reklame

Založniki morajo uporabljati razne zvijače in reklamne ukane, če hočejo prodati knjige neznanih pisateljev. Tako se je neki založnik in knjigar v Manchestru domislil načina, kako bo spravil med ljudi roman, ki mu je obležal v skladišču: Razstavil je nekaj izvodov tega romana v izloženem oknu in nad njimi tale napis: „Mlad milijonar se želi zaradi morebitne ženitve seznaniti z dekletom, ki bi imelo take lastnosti, kakor jih ima junakinja tega romana“. Še tisti dan je bila razprodana celotna naklada tega romana.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

v sredo, 14. marca: 6.10 Za kmetijstvo, 10.45 Iz ženskega sveta, 11.45 Za podželejsko ljudstvo, 17.10 Popoldanski koncert. Ura solistov;

v petek, 16. marca: 6.15 Glasba, 10.45 Iz ženskega sveta, 11.30 Pozdrav za mesto in deželo, 16.00 Pevska ura, 21.00 Pestra muzikalna ura.

Slovenska fizikultura zveza bo poslala 6 tekmovalcev na velikonočne smučarske tekme na Iselsberg

Kakor vsako leto organizira mladinski svet pri koroški deželni vladi tudi letos velikonočno smučarsko tekmo na Iselsbergu na Vzhodnem Tirolskem.

Pri letošnjih III. tekmah bodo sodelovale naslednje mladinske organizacije: Alpenvereinsjugend, Evangelische Jugend, Freie oesterreichische Jugend, Gewerkschaftsjugend, Katholische Jugend, Naturfreunde, Oesterreichische Jugendbewegung, Sozialistische Jugend in Zveza slovenske mladine.

Tekme se bodo izvajale po ekipah, ki bodo razdeljene na 3 razrede in sicer:

I. razred — mladinke,

II. razred — mladinci do 16. leta in

III. razred — mladinci od 16. leta naprej.

Naši smučarji bodo tekmovali v III. razredu, kjer bo borba za prehodno nagrado Deželne šolskega sveta.

Odhod tekmovalcev dne 24. marca preko Lienza.

Slovenska fizikultura zveza

V Sovjetski zvezi je še mnogo avstrijskih vojni ujetnikov

Iz Sovjetske zveze se je vrnila skupina 120 vojni ujetnikov, med temi pet Korošcev. Ujetniki so povedali, da je v taboriščih Sovjetske zveze še vedno mnogo avstrijskih ujetnikov.

V Zapadni Nemčiji

je 254.000 nezakonitih otrok, katerih očetje so vojaki okupacijskih armad. Ti nezakoniti otroci, ki so rojeni iz razmerij med zavezniškimi vojaki in Nemkami, doslej zaman čakajo na vzdrževalnino od njihovih očetov. To je zelo težko socialno vprašanje za Nemčijo, zlasti zaradi tega, ker je velika večina teh otrok v sirotišnicah, ker so jih matere prepustile njihovi usodi. Nemška vlada je določila za njihovo vzdrževanje 120 milijonov mark. Okupacijske oblasti pa stoje na stališču, da jih ne briga, kaj počenjajo njihovi vojaki izven službe.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

Ker glej zapuščajo te zvesti, ljubeči te z vdanostjo, služeči ti z zvestobo...

Drugi del

I.

Gor in dol po deželi, na dolgo in na široko, vse križem in širom hodijo mrke žene. Sestre so, močne, iz rodu velikanov, proti katerim so ljudje pritlikavci, slabotni in nezmožni za odpor, da stopajo čez nje z lahkoto in jih podirajo igraje pod seboj. In najsi si domišljujejo še tako samozavestno, kako močno in krepko stojijo, glej, pomandraj jih večno potujoče sestre v prah v trenutku. In neovirano gredo dalje svojo pot, mračne, molčeče in brezčutne, ne meneč se za križ in vik, ne za vzdih in za solze, ne za prošnje in ne za kletvice, izgovorjene v razjarjenem srcu, ali naglas, ali tiho, vendar onemogle, izgubljajoče se brez jeka v časa šumenju in v večnosti valovih.

Tako hodijo po deželi: usoda, nesreča, smrt, žalost. Sreča ta, ona, popotnika; niti ne pogleda ga, po nasprotni strani ceste gre mimo njega, a glej, zavzamejo se oči popotnikove od groze in strahu mu vzdrti srce. Gre mimo drugega, ta, ona dotakne se ga mimogrede, nalahko, komaj, z laktom, z rokavom črne obleke komaj, a čuj, zavzdihne iz globočine srca in zaječi kakor v smrtni težavi. Ob hiši koncem vasi se ustavi mračna popotnica. V istem hipu, čuj, zaprasketa v

slami na skednju. Tanka, svetla roka, kakor roka gorečih v vicah, se stegne iz slame gor proti senu pod streho. Dotakne se ga komaj in čuj, že šumi tudi v senu, poltiho, skoro plašno še, iskaje proste, široke poti pod nebo. Više gor ob senu tipa nemirna svetla roka, buti ob sleme, omahne nazaj, zavzame se spet v njega z razdraženo močjo, tretjič, četrtič tresne ob sleme... Pes zalaja na vasi, zatuli prestrašeno in plašno... „Gori!“ — zakriči v temno noč obupan glas, polblazen od iznenadenja in od groze.

Roma po deželi njena sestra. Stopi v hišo ob cesti; čez dva dni ponese iz nje oporo hiše, palico družine: očeta. Gre preko polja, po stranski, malo obhogeni stezi, zavije v samotni dom, in glej, v istem hipu otemni solnce hiše, vgasne veselje domačih: mati, ljubeča in skrbeča do tega hipa, zatisne oči za vekomaj. Od tam zavije med smrečjem proti gradu. Tiho a samozavestno stopa med kostanji ob beli cesti. Neslišno, a s trdnogo stopi v visoke dvorane, vsevpred prepregnane z mehкими preprogami. Vnide v majhno, razkošno urejeno sobo, kjer leži in drhti v vročici mladi grajski sin. Grad in pol premoženja bi dala graščak in graščakinja, kaj pol, vsega bi dala z radostjo in bi si služila vsakdanji kruh z delom rok, nevarjenih dela, samo da bi odkupila edinca smrti — zaman, že stoji smrt ob postelji in stega roko, da prerže nežno nit kratkega mladega življenja.

Tako hodijo po deželi vsepopred, mrke in mračne, obiskujejo vasi, trge in mesta. Oglase se tu, tam, nevidne, nepričakovane morda povsem, pričakovane z grozo, z bridkimi, morečimi slutnjami, neizraženimi, izraženimi morda le s tiho, boječo besedo. Tako romajo in podirajo pred seboj ljudi in njihovo srečo, njihove upe in veselje in življenje njihovo in gredo nevznemirjene, neomehčane dalje žalostno svojo pot...

Zazvenelo je v zraku kakor od daljnega zvonjenja, zadrhtelo je v zemlji: porajalo se je življenje — pomlad. Mirnejše je postajalo polagoma ozračje; tiše na zemlji, ker utrudila se je zemlja, ljubeča. Gabriel je povpraševal tako dolgo in natanko, da mu je bilo vse jasno do zadnje malenkosti. To zakleto hišo krepeljebabino je videl takoj: umazana bajta, nizka, a dolga, dalša nego če bi postavil njihovo kočjo, mlin in kovačnico v eno vrsto. Po trohnbni diši po vsi hiši. Vlažno, nesnažno kamor stopiš. Okna? Majhna, zročča zločesto in grozeče kakor oči kovačeve, ko je pijan in za pretep in poboj pripravljen, ne, še hudobneje: oči čarovnične! Preplaši se popotnik in vztrepeta od mrzle groze, če jih zagleda od daleč, kako strupesto in sovražno zro v svet božji... Ne, iz te ječe se ne izmuzne tako lahko kakor iz njihove hiše: ječa na smrt obsojenih je, grob. Iz tega varstva ni mogoče ubežati tako nebrizno, le z napol nemirnimi srcem, kakor ubežita iz varstva matrinega Rudolf in on.

Vsepovsodi pazi in čuva grozno oko čarovnično, ne samo v hiši, pred hišo stopiš morda, glej, tudi tam: vidijo te umazana, hinvajna okna bajtina in čarovnica sama te vidi... Ne uideš, revical!

Lepi so bili večeri, brezskrbni, potekajoči v sanjenju, ki je blodilo v daljnih tujih deželah, kamor je romalo začudeno srce, kamor so hitele razgrete misli — kdo bi slišal ob teh večerih tih korak mrkih žen, stopajočih z mračnimi, zlo znanečimi pogledi mimo!

Le srce Katre je slutilo nesrečo. Vedi Bog, kaj je bilo, ki jo je vznemirjalo: ali prazne, penaste sanje nemirnih noči? Ali izrodki oslabele stare domišljije? Ali je videlo oko res iti mimo drugim skrite in prikrite žene in je gledalo plašno od tistega hipa in je čakalo drhteče nesrečne ure?

Tudi v tisti nemirni noči ni mogla spat. Slonela je ob oknu in je strmela v noč, ki jo je razsvetlil zdaj dolg, plamteč blisk, da se je prekrižala ob njem vsakokrat. Nema je poslušala ječanje lip in topolov in živžganje viharjev ob oghih; preveč je bila že izmučena in otrpela, da bi drhtela ob bučečih, divje, nebrzdane jeze prekipevajajočih besedah, s katerimi je obsipavalo razjarjeno nebo nevestico zemljo, vdano, zvesto, ne zavedajočo se greha, bolno vzdihajočo, ječajočo v grozi in bolesti... doječa v materinski ljubezni: a materinstvo utruja... Že je odhajala pomlad. (Dalje).